

101142 LES CLASSES SOCIALS I L'ESTRATIFICACIÓ

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura LES CLASSES SOCIALS I L'ESTRATIFICACIÓ

Codi 101142

2. Equip docent
Creador de l'assignatura 6

Curs i període en què s'imparteix
Nom professor/a Andreu Lope Peña
Segon curs. Primer semestre

Departament Sociologia

Horari
Universitat/Institució Grup 1: dimecres: 11.00 a 13.00 i divendres 11.00 a 13.00
Grup 51: dimecres: 16.00 a 18.00 i divendres 16.00 a 18.00

Lloc on s'imparteix Despatx Facultat de Ciències Socials i de Sociologia

Telèfon (*) 935812444

Llengües Català
e-mail andreu.lope@uab.cat

~~Professora de contacte~~
Nom professor/a Horari de tutories establerts per la Facultat
Andreu Lope Peña

Departament Sociologia

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx B3-135

Telèfon (*) 935812444

e-mail andreu.lope@uab.cat

Horari d'atenció Horari de tutories establerts per la Facultat

3.- Prerequisits

No es necessari cap requisit previ

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Es tracta d'una assignatura que forma part de la matèria "Estructura Social" i que s'imparteix durant el primer semestre del segon curs del Grau.

L'assignatura pretén proporcionar a l'alumnat una perspectiva de l'estructura social com a procés de construcció i interpretació de les desigualtats socials. El referent temporal i espacial és el de les societats capitalistes occidentals, amb referències i aplicacions concretes al cas d'Espanya i de Catalunya, a partir dels diversos enfocaments sociològics que analitzen l'estructuració de la societat en forma de classes.

L'assignatura vol aportar recursos teòrics, conceptuals i analítics per comprendre la formació de les societats capitalistes contemporànies, en termes de classes, i les tendències que les recorren en l'actualitat en clau de desigualtats socials.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència específica

CE1. Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i efectes.

Resultats d'aprenentatge

- 1.1. Definir els principals conceptes sociològics distingint les seves premisses teòriques i metodològiques. Definir, més concretament, els principals conceptes relatius a l'estratificació i a l'estructura de classes
- 1.6. Descriure els canvis que han experimentat aquests fenòmens al llarg del segle XX. Descriure, l'estructura social en les societats capitalistes contemporànies al llarg del segle XX i fins l'actualitat
- 1.14. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'estructura social

Competència específica

CE 2: Demostrar una comprensió suficient de les perspectives de la teoria sociològica en les seves diverses interpretacions i vessants, així com un coneixement del seu context històric.

Resultats d'aprenentatge

- 2.7. Identificar els supòsits sobre l'estructura social incorporats a les perspectives sociològiques
- 2.8. Expressar les perspectives d'anàlisi de l'estructura social utilitzades en èpoques diferents

Competència específica

CE 4: Comprendre les anàlisis de l'estructura social, especialment les desigualtats entre classes socials, gèneres i majories/minories ètniques.

Resultats d'aprenentatge

- 4.2. Identificar la validesa de les anàlisis de les desigualtats per Espanya i Catalunya. Identificar aquesta validesa en termes de classes socials

Competència específica

-CE 5: Aplicar conceptes i enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats, a l'anàlisi de les polítiques públiques i a la resolució de conflictes.

Resultats d'aprenentatge

- 5.5. Distingir els precedents històrics d'unes polítiques o d'uns conflictes determinats
- 5.7. Utilitzar les perspectives sociològiques per observar l'impacte de les polítiques públiques i el desenllaç dels conflictes

Competència específica

CE 9: Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte tot reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten a la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.

Resultats d'aprenentatge

9.11. Avaluar el diagnòstic dels problemes socials que han estat els detonants o les conseqüències de polítiques públiques o de conflictes concrets.

Competències transversals

G 1: Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-lo de manera efectiva
G 2: Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
CT 3: Gestionar el propi temps, planificant el propi estudi, gestionant la relació amb un tutor/a i complint els terminis adequats per un projecte de treball.-
CT 4: Cercar fonts documentals a partir de conceptes

6.- Continguts de l'assignatura

Bloc I. Estructura social i desigualtats socials: eixos d'anàlisi

Tema 1. Introducció

- 1.1.- Aproximació al concepte d'estructura social
- 1.1.- Processos d'estructuració social i elements que intervenen
- 1.2.- Igualtat vs. desigualtat social: arguments i perspectives

Bloc II. L'estructura social en les diverses fases del capitalisme

Tema 2. L'estructura social en l'era de la industrialització capitalista

- 2.1.- Els canvis demogràfics, econòmics, polítics i socials que marquen el trànsit de les societats agràries i estamentals a les societats industrials i de classes. Les formes de desigualtat en la nova societat.
- 2.2.- Les teories per explicar la nova societat. L'herència clàssica i el seu desenvolupament. Marx i el paradigma crític del conflicte. Weber i la seva aproximació multidimensional com a paradigma alternatiu del conflicte. La perspectiva no crítica: la teoria funcional de Durkheim.

Tema 3. L'estructura social de les societats capitalistes contemporànies

- 3.1.- Els canvis econòmics, socials i polítics que obren l'etapa del capitalisme "regulat". El paper de l'estat en la regulació del conflicte i en la redistribució dels recursos. L'expansió del mercat, la plena ocupació i les noves formes de produir. L'enfortiment dels agents socials i la corporatització de les relacions socials.
- 3.2.- La nova teorització per explicar els canvis que han tingut lloc: les teories funcionalistes de l'estratificació social (Davis-Moore i Parsons). Enfocaments conflictivistes neomarxistes i neoweberians sobre l'estructura social (Dahrendorf, Giddens, Wright, Lockwood, Parkin, Goldthorpe); el paper de les classes mitjanes. Teories sobre la crisi del capitalisme tardà (Offe). Les teories tecnocràtiques i posindustrialistes (Bell, Touraine).
- 3.3.- L'aplicació dels enfocaments sobre estructura de classes: Espanya i Catalunya.

Bloc III Tendències actuals en l'estructura social

Tema 4. Elements de canvi i eixos d'estructuració social

- 4.1.- Els canvis en el paper de l'estat. La crisi del model de benestar. La globalització econòmica i les seves conseqüències sobre la ocupació i les relacions socials. Els condicionaments mediambientals i econòmics del model de desenvolupament dominant.
- 4.2.- La crisi dels subjectes tradicionals i l'aparició de nous elements d'estructuració social i d'acció col·lectiva. Les desigualtats per raó de gènere, ètnia i edat i la seva relació amb la classe social. Els nous moviments socials.
- 4.3.- Trajectòries de mobilitat social i reducció/persistència de les desigualtats. Les tendències actuals a la dualització social. Exclusió i pobresa: el cas d'Espanya i de Catalunya.

Tema 5. Conclusions.

- 5.1.- Línies de canvi en l'anàlisi de l'estructura social
- 5.2.- Nous elements per l'anàlisi: classe, ocupacions i titulacions, ciutadania, estils de vida i consum. Estructuració social i vida quotidiana.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

El procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprenent treballant, essent la missió ajudar-lo en aquesta tasca: 1) subministrant-li informació, i 2) dirigint els seus passos de manera que el procés d'aprenentatge es realitzi eficaçment. D'acord amb aquestes idees i amb els objectius de l'assignatura, el desenvolupament del curs es basa en les següents activitats:

a) Classes “magistral”, on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria amb la seva assistència a les classes i completant-les amb l'estudi personal dels temes tractats. Les classes magistrals estan concebudes bàsicament com un mètode unidireccional de transmissió de coneixement del professor a l'alumne, la qual cosa no exclou la interacció amb els estudiants ni la exposició d'arguments propis per part d'aquests.

b) Pràctiques en grup avaluable, en les quals es concreta l'estructura de classes pel cas de Espanya i/o Catalunya a partir d'una perspectiva teòrica específica. Consisteixen en dos exercicis pràctics, desenvolupats per grups de tres persones, en els quals es subministren dades estadístiques ocupacionals que tenen que interpretar-se en termes de classes socials, argumentant en funció de la perspectiva teòrica demanada.

c) Participació en seminaris específics dirigits al desenvolupament d'un treball individual, escollit per cada estudiant en base a una sèrie de temes suggerits pel professor. En un seminari participen estudiants que han escollit un mateix o similar tema, posant en comú les diverses aportacions i aprofitant-se'n de totes elles. En els primers dies de classe es facilita als estudiants una “Guia pel treball de curs” en la qual s'indiquen, entre d'altres qüestions per la correcta elaboració del treball, les dates de cada seminari d'una hora de duració. S'entén que els estudiants que no participen en aquets seminaris utilitzen aquest temps per avançar en el seu propi treball individual.

Un treball individual, doncs, però que gaudeix de les aportacions fetes pel conjunt d'estudiants que desenvolupa una mateixa o similar temàtica. Els temes possibles de desenvolupar són els següents:

1. Igualtat *versus* desigualtat social: justificacions i arguments
2. Dos aproximacions clàssiques a l'anàlisi de l'estructura social: la perspectiva del conflicte i la del consens
3. La perspectiva de Marx sobre la estructura de classes
4. La perspectiva multidimensional de Weber en l'anàlisi de la posició social
5. L'aparició i la consolidació de l'Estat del Benestar i la seva relació amb el conflicte de classes
6. Canvis a l'estructura social i aburguesament de la classe treballadora. Els problemes de la seva actuació com a classe des de la perspectiva marxista
7. La perspectives neoweberiana sobre l'estructura de classes i les “noves classes mitjanes”
8. La perspectiva neomarxista sobre l'estructura de classes i les “noves classes mitjanes”
9. Diferències i similituds entre la perspectiva neomarxista i la neoweberiana sobre l'estructura de classes
10. La perspectiva funcionalista i estructural-funcionalista sobre l'estratificació social (Tema 3).
11. Altres enfocaments sobre les classes i l'estratificació social (tecnocràtics, postindustrialistes, etc.)
12. La integració analítica entre classe i gènere: la posició de les dones en l'estructura social
13. L'ètnia com a factor de desigualtat social: classe i ètnia)
14. L'edat com a factor de desigualtat: classe i edat
15. Els factors de canvi més rellevants de les societats desenvolupades actuals per a l'anàlisi de classe
16. La incidència de la innovació tecnològica sobre l'estructura ocupacional i sobre l'estructura de classes
17. Els nous moviments socials com a forma d'acció col·lectiva i de representació de interessos
18. Característiques del XXXX (un moviment concret) com a nou moviment social
19. Les tendències actuals a l'exclusió social: dualització social i pobresa
20. Mesures contra la pobresa La Renda Bàsica com a mecanisme d'inclusió social.
21. La vida quotidiana i l'ús del temps com a elements distintius de les classes socials
22. Les formes de consum com un indicador de les posicions de classe

Els seminaris per a la concreció i seguiment dels treballs són:

-6 octubre: Temes 1 i 2	-8 octubre: Temes 3 i 4
-13 octubre: Temes 5 i 6	-15 octubre: Temes 7, 8 i 9
-20 octubre: Temes 10 i 11	-22 octubre: Temes 12, 13 i 14
-26/05/2009 octubre: Temes 15 i 16	-29 octubre: Temes 17 i 18
-3 novembre: Temes 19,20 i 21	-5 novembre: Temes 22 i 23

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides (a l'aula)

Exposició professor	38	CE1.1-6-14., CE2.7-8, CE4.2, CE5.5-7, CE9.11
Seminaris	10	CE9.11, G2, CT3, CT4
Pràctiques en grup	4	CE1.14, CE2.7, CE4.2,
Exposicions estudiants	2	CE9.11, G1, CT3,

Supervisades

Documentació i bibliografia	2	CE9.13, G2, CT4
Lectures orientades	9	CE4.2, CE5.5, CE9.11, G1
Tutories individuals	2	CT3
Treballs en equip	8	CT3, CT1

Autònomes

Estudi personal	30	CE1.1.-6-14, CE2.7-8, CE4.2, CE5.7, G2, G3, CT3
Organització materials	15	CT3, CT4
Preparació examen i pràctiques avaluables	20	CE2.7, CE4.2, CT3
Cerca d'informació	10	G2, CT4

8.- Avaluació

L'avaluació desenvolupada al llarg del curs consta dels següents elements:

- Prova escrita individual (examen), en la qual s'avaluen els coneixements teòrics i conceptuals de l'assignatura assolits per l'alumne, així com la seva capacitat d'anàlisi i de raonament crític (competències: CE1.1, CE 1.6, CE1.14, CE2.7, CE5.5.,G1). La qualificació obtinguda representa un 50% de la nota final i és necessari obtenir un mínim de 3 sobre 10 per aprovar l'assignatura.
- Treball individual sobre un tema específic entre el llistat de temes suggerit pel professor, el qual tutoritza el seu desenvolupament. El treball es discuteix per part dels estudiants que han escollit un tema similar als seminaris habilitats al respecte. Les seves característiques s'indiquen en la "Guia del treball de curs" facilitada al començament del curs i es relacionen amb les competències CE1.1, CE1.6, CE2.8,CE9.11, G2, CT3 i CT4. La qualificació obtinguda representa un 30% de la nota final. Durant les últimes sessions del curs (del 15 al 22 de desembre), i de forma voluntària pels estudiants, alguns treballs es presentaran a classe; aquestes presentacions tindran una incidència positiva (fins un punt) sobre l'avaluació final.
- Exercicis pràctics realitzats en grups de tres persones a l'aula. En els exercicis es concreten per Espanya i/o Catalunya l'estructura de classes segons perspectives teòriques específiques i tractades en classes anteriors. A més de potenciar el treball en grup, els exercicis avaluen les competències CE1.14, CE2.7 i CE4.2. La qualificació obtinguda suposa un 20% de la nota final (un 10% cada exercici).

Sospesos i no presentats. Els estudiants no presentats a la prova escrita d'avaluació individual del 27 de gener i els que hagin rebut una avaluació de suspès del conjunt d'elements d'avaluació, podran presentar-se a una nova prova de recuperació individual el 4 de febrer.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENENTATGE
Prova escrita individual	2 (més preparació)	CE1.1, CE 1.6, CE1.14, CE2.7, CE5.5.,G1
Treball individual	concreció i elaboració	CE1.1, CE1.6, CE2.8,CE9.11, G2, CT3 i CT4
Exercicis pràctics (sessions pràctiques)	4 (més preparació)	CE1.14, CE2.7 i CE4.2

9- Bibliografia i enllaços web

La bibliografia de l'assignatura es divideix en: 1) la que es considera bàsica (d'obligatòria lectura) i 2) la que es considera recomanable i complementària

1-BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

A) -Kerbo, H.R. (2003), *Estratificación Social y Desigualdad: El conflicto de clase en perspectiva histórica, comparada y global*. Especialment els capítols:

- Capítols 1 y 2 (Tema 1 del programa)
- Capítols 3 i 4 (Tema 2 del programa)
- Capítol 5 (Tema 3 del programa)
- Capítol 6 (tema 5 del programa)
- Capítol 12 (tema 4 del programa)

B) Dossier (servei de fotocopies)

Tema 1 i tema 2 del programa

-Miguélez, F. et al. (1997): *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona, Proa-UAB. (capítol 2)

Tema 3 del programa

-Feito R. (1995): *Estructura social contemporánea*, Madrid. Siglo XXI. Págs. 87-136.

-Lacalle, D. (2006), *La clase obrera en Espanya. Continuidades, transformaciones, cambios*, Madrid, FIM-El Viejo Topo (capítol 1 "El umbral del siglo XXI) (també utilitzable pel tema IV)

Tema 4 del programa

-Riechmann, J. y Fernández Buey, F. (1994): *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*, Barcelona, Paidós (capítol 1).

-Miguélez, F. et. al. (1997): *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*, Barcelona, Proa-UAB (capítol 5).

Tema 5 del programa

Crompton, R. (1994): *Clase y estratificación. Una introducción a los debates actuales*. Madrid:Tecnos (capítols 3 i 4).

2- BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

-AAVV (2008): *Societat catalana 2007*, Barcelona, Associació Catalana de Sociologia.

-Carabaña, J. y de Francisco, A. (comps.) (1994): *Teorías contemporáneas de las clases sociales*, Madrid, Pablo Iglesias.

-De Francisco, A. (1996): *Sociología del cambio social*, Barcelona, Ariel.

-Castel, R. (1997): *La metamorfosis de la cuestión social*, Buenos Aires, Paidós.

-Giddens, A. (1983): *La estructura de clases en las sociedades avanzadas*, Madrid, Alianza.

- Erikson, R. i Goldthorpe, J. (1996), "Concepts, data and strategies of inquiry: the constant flux: a study of class mobility in industrial societies", a Holmwood, J. (dir.), *Social Stratification*, Cheltenham, Elgar Reference Ed..
- González, J.J. i Requena, M. (2005), *Tres décadas de cambio social en España*, Madrid, Alianza.
- Lacalle, D. (2006), *La clase obrera en España. Continuidades, transformaciones, cambios*, Madrid, FIM-El Viejo Topo.
- Lucas, A. (coord.) (2007): *Estructura social de las sociedades avanzadas*, Madrid, Pearson Educación.
- Navarro, V. (coord.) (2004), *El Estado del Bienestar en España*, Madrid, Tecnos.
- Offe, C. (1988): *Partidos políticos y nuevos movimientos sociales*, Madrid, Sistema.
- Pineda, L. i altres (2005), *Estructura social i desigualtats a Catalunya*, Barcelona, Mediterrània.
- Rambla, X. (coord.) i altres (2008), *Les fractures de l'estructura social*, Bellaterra, Servei de Publicacions UAB
- Sen, A. (1999), *Development as freedom*, Oxford, Oxford University Press.
- Tezanos, J.F. (ed.) (2001): *Tendencias en desigualdad y exclusión social*, Madrid, Sistema.
- Wright, E.O (1995): "El análisis de clase de la pobreza", en AAVV: *Desigualdad y clases sociales*, Madrid, Fundación Argentaria-Visor

Pàgines web:

- <http://www.europe.eu.int/comm/eurostat> (dades UE)
- <http://www.inec> (dades Espanya)
- <http://www.idescat> (dades Catalunya)

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: _____

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Setmanes 1 a 15 del curs.	Classes magistrals	Aula habitual	Material docent, bibliografia	CE1.1-6-14., CE2.7-8, CE4.2, CE5.5-7, CE9.11
1 octubre	Elecció tema treball individual	Aula habitual	Guia docent i Guia treball de curs	
6 octubre a 5 novembre (segona part horari classe)	Seminars sobre els temes dels treballs individuals	Aula habitual	Guia treball de curs, bibliografia específica pels temes	CE9.11, G2, CT3, CT4
17 novembre	Pràctica en grup avaluable	Aula habitual més altra a concretar	Classes magistrals, material docent i bibliografia bàsica	CE1.14, CE2.7, CE4.2,
24 novembre	Pràctica en grup avaluable	Aula habitual més altra a concretar	Classes magistrals, material docent i bibliografia bàsica	CE1.14, CE2.7, CE4.2
15 a 22 desembre (part horari classe)	Presentacions voluntàries treballs individuals	Aula habitual	Exposició amb power point	CE9.11, G1, CT3
27 gener	Prova final escrita	Aules a concretar	Conjunt material del curs	CE1.1, CE 1.6, CE1.14, CE2.7, CE5.5., G1
4 febrer	Recuperació	Aules a concretar	Conjunt material del curs	CE1.1, CE 1.6, CE1.14, CE2.7, CE5.5., G1

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
1 octubre	Títol i objectius treball individual	Aula habitual	Guia docent i Guia treball de curs	
6 octubre a 5 novembre (segons temes treball)	Seminaris treball individual: estat del treball, problemes detectats, bibliografia específica.	Aula habitual	Guia treball de curs, bibliografia específica pels temes	CE9.11, G2, CT3, CT4
17 i 24 novembre	Resultats pràctica en grup	Aula habitual més altra a concretar	Classes magistrals, bibliografia bàsica	CE1.14, CE2.7,CE4.2,
24 novembre	Resultats pràctica en grup	Aula habitual més altra a concretar	Classes magistrals, bibliografia bàsica	CE1.14, CE2.7,CE4.2,
22 desembre	Treball individual	Aula o Suport Logístic	Material docent del curs, bibliografia específica	CE1.1, CE1.6, CE2.8,CE9.11, G2, CT3 i CT4